

Didaktika OV 2

PODZIM 2022

Národní identita jako subjektivní vnímání jedince jeho příslušnosti k danému národnímu celku

Mnohovevrstevnatý konstrukt, rovina sociálně/psychologická, rovina politicko/systémová a rovina ideologická.

Lze vyčlenit několik prvků:

- obraz národa
- vazba k národnímu státu
- národní hrdost
- pocit věrnosti/lásky k národu
- připravenost jednat ve prospěch národa

Kritika tradičního pojetí národa, vnímání národa jako „národ politický“ – bez ohledu na rasový (etnický) původ, případně i náboženskou orientaci, nositel státnosti LID - OBČANÉ

identifikace pojetí národa s demokratickými principy:

NÁROD – OBČANSKÁ SPOLEČNOST –
NÁROD POLITICKÝ

„Paměť národa“ klíčem pro budování
národní identity.

*„Česká historie je prvním krokem k naší
identitě.“*

Václav Havel

*Lásku k národu nelze spojovat s nenávisť
vůči jiným.*

T.G. Masaryk

Srovnávací výzkum národní identity ISSP 1995/2003

- Výsledky ukázaly posun ve vnímání národní identity – „od národní k regionální identitě“.
- teritoriální diskontinuita
- deziluze z tehdejší vládní politiky

- Dramatizace národních, regionálních pověstí,
- besedy s pamětníky
- exkurzní vyučování (galerie, muzea, skanzeny), projektové vyučování

Kromě získávání poznatků dochází k citovým prožitkům prostřednictvím aktivního zapojení, přímé účasti, které ovlivňují postoje a hodnotovou orientaci.

K tématu identity blíže:

- ***Formování regionální identity na příkladu vybraných významných osobností (s.80-89) – dostupné na: <https://munispace.muni.cz/library/catalog/view/1285/3749/1615-1/0#preview>***
- ***Česká národní identita po zániku Československa a před vstupem do Evropské unie – dostupné na: <https://www.soc.cas.cz/publikace/ceska-narodni-identita-po-zaniku-ceskoslovenska-pred-vstupem-do-evropske-unie>***

- Metodické postupy: výukové metody vedoucí k rozvoji příslušných vědomostí (významné osobnosti, události, vlastenectví/nacionalismus) – vysvětlování, výukový rozhovor, práce s textem – metody kritického myšlení, pracovní listy

metody usilující o **rozvoj žádoucích postojů k národu, vlasti, úzká vazba na historii**

- Konkrétní aktivity: Státní svátky – dostupné na: <http://odpovedneobcanstvi.cz/materialy/>

Národní identita v RVP ZV

- v kompetenci občanské *„respektuje, chrání a ocení naše tradice a kulturní i historické dědictví“*
- v cílovém zaměření vzdělávací oblasti *„úctě k vlastnímu národu i k jiným národům a etnikům“*
- v očekávaných výstupech Výchovy k občanství (Vko) pak najdeme formulován výstup směřující k národní identitě:

„objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání“

„rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu“

„doloží význam vzájemné solidarity mezi lidmi...jak může v případě potřeby pomáhat lidem v nouzi a jak pomoci v situacích ohrožení a obrany státu“

- v doporučeném učivu Vko:
- *„naše obec, region, kraj – důležité instituce, zajímavá a památná místa, významní rodáci, místní tradice; ochrana kulturních památek, přírodních objektů a majetku*
- *naše vlast – pojem vlasti a vlastenectví; zajímavá a památná místa, co nás proslavilo, významné osobnosti; státní symboly, státní svátky, významné dny*
- *kulturní život – rozmanitost kulturních projevů, kulturní hodnoty, kulturní tradice; kulturní instituce;“*

Národní identita – obrana vlasti

- - zhodnotí a na příkladech doloží význam vzájemné solidarity mezi lidmi, **vyjádří své možnosti**, jak může v případě potřeby pomáhat lidem v nouzi a **jak pomoci** v situacích ohrožení **a obrany státu**
  - přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod, **rozumí povinnostem občana při zajišťování obrany státu**
  - uvede některé významné mezinárodní organizace a společenství, k nimž má vztah ČR, posoudí jejich význam ve světovém dění a popíše výhody spolupráce mezi státy, **včetně zajišťování obrany státu a účasti v zahraničních misích**
  - uvede příklady mezinárodního terorismu a zaujme vlastní postoj ke způsobům jeho potírání, **objasní roli ozbrojených sil ČR při zajišťování obrany státu a při řešení krizí nevojenského charakteru**

www.pokos.army.cz

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY

PŘÍPRAVA OBČANŮ K OBRANĚ STÁTU

Příručka pro učitele základních škol

2014

- Obrana státu by měla být chápána nejen jako **významná občanská povinnost**, vyplývající z platného právního řádu, ale také jako silný **morální závazek**. Takové **mravní povědomí občanů**, založené na **upřímné národní hrdosti**, pochopení osobní spoluodpovědnosti za bezpečnost státu a na vůli, **motivaci, odhodlání** a zájmu občanů **hájit se zbraní v ruce své zájmy... .**

- Žáci základních škol by v průběhu výuky měli získat vědomosti důležité pro chápání otázek obrany státu, formování jejich postoje a osobní rozvoj v průběhu celého života.

- Příručka se věnuje **pouze vojenským aspektům** přípravy občanů k obraně. Další oblasti, které jsou dle zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, součástí přípravy občanů k obraně státu nejsou do pomůcky zahrnuty, neboť jsou řešeny v jiných materiálech..

- K jiným materiálů – oblastem patří: zdravotnická příprava, příprava k civilní ochraně (*činnost civilní obrany - tzv. vojenských záchranných útvarů*), zájmová činnost s technickým a sportovním zaměřením, příprava, obyvatelstva k sebeobraně a vzájemné pomoci.

- K procvičování a upevňování učiva lze využívat hry a soutěže, návštěvy vojenských veletrhů, muzeí a akcí Armády České republiky, besedy s vojáky a válečnými veterány, ukázky techniky a činnosti Armády České republiky nebo exkurze u vojenských útvarů.

<http://www.mocn.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/pokos-v-brne:-univerzita-obrany-predvedla-zakum--jak-postupovat-pri-ohrozeni-statu-107992>

Evropská dimenze

- Osobní identita – národní identita – evropská identita.
  - **Evropská dimenze - koncept vztahující se k výchově k hodnotám, rozvoji evropské identity, uvědomování si přináležitosti k Evropě při současném respektování identity národní.**
- Vymezení evropské dimenze - společné prvky:**
- antika, křesťanství, osvícenství (J. Patočka)
  - **Evropa – zeměpisné, politické vymezení (Evropská unie)**
  - **Evropanství a evropská identita - přináležitosti k nadnárodnímu společenství, sdílení společných hodnot:**
  - **demokracie, lidská práva,**
  - **racionalita, exaktnost, humanita, svoboda.**
- **Při učení o Evropě je nutné brát do úvahy její propojenost s okolním světem, širší globální souvislosti.**

K tomu blíže:

- **Eliška Walterová: Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech – I.**
dostupné na:
http://www.ceskaskola.cz/2006/04/eliska-walterova-vychova-k-mysleni-v_20.html
- **Eliška Walterová: Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech – II.**
Dostupné na:
<http://www.ceskaskola.cz/2006/04/eliska-walterova-vychova-k-mysleni-v.html>

- *„Nový člověk, homo europaeus nezrodí se pouze politikou vnější, nýbrž hlavně vniterní. ...Politický úkol demokratické rekonstrukce Evropy musí být dovršen a vlastně umožněn mravním převychováním národů. ... Ježíš, ne Caesar – toť heslo demokratické Evropy...“*

T. G. Masaryk

- Přímé zastoupení tematiky EU v osnovách:
- tematický okruh ***Mezinárodní vztahy a globální svět*** (*evropská integrace*),
- *nutnost propojení s multikulturní tematikou a tematikou lidských práv (Člověk ve společnosti, Člověk stát a právo).*

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- **Evropa a svět nás zajímá** – rodinné příběhy, zážitky a zkušenosti z Evropy a světa; místa, události a artefakty v blízkém okolí mající vztah k Evropě a světu; naši sousedé v Evropě; život dětí v jiných zemích; lidová slovesnost, zvyky a tradice národů Evropy
- **Objevujeme Evropu a svět** – naše vlast a Evropa; evropské krajiny; Evropa a svět; mezinárodní setkávání; státní a evropské symboly; Den Evropy; život Evropanů a styl života v evropských rodinách; životní styl a vzdělávání mladých Evropanů
- **Jsme Evropané** – kořeny a zdroje evropské civilizace; klíčové mezníky evropské historie; evropská integrace; instituce Evropské unie a jejich fungování; čtyři svobody a jejich dopad na život jedince; co Evropu spojuje a co ji rozděluje; mezinárodní organizace a jejich přispění k řešení problémů dětí a mládeže

Metodické postupy realizace

- Kromě **kognitivní** dimenze je nutné směřovat aktivity k rozvoji odpovídajících postojů – překonávání **stereotypů** a **předsudků** k lidem z odlišných etnik, **souvislost s rozvojem sociálních a občanských kompetencí**,
- z pohledu metodického přístupu (výukových aktivit) **úzká vazba tematiky VMEGS na multikulturní problematiku, problematiku lidských práv.**
- **Přímé poznávání „Evropy a světa“ – exkurzní vyučování, společné projekty škol.**
- **Zprostředkované poznávání – výukové aktivity – vypracované metodické materiály:**
- **Mezinárodní systém – dostupné na:**
<http://odpovedneobcanstvi.cz/materialy/>

Metodické materiály o EU

- https://europa.eu/learning-corner/home_cs
- <https://euhrou.cz/>
- <https://odpovedneobcanstvi.cz/materialy/>